

Aftursvar til SOSIALIN

Fyri góðum ári síðan hevði SOSIALURIN grein á forsiðuni, har sagt var at Føroya Fólkaháskúli var ein villingarmiðstöð.

Leygardagin hevur hann aftur grein, sum eitur »Fólkafylkingin, sum hevur miðstöð á Fólkaháskúlanum«. Greinin endar við fittum petti um háskúlan, ið endar: »so má talan verða um eitt heilt nýtt slag av háskúlamentum«.

Tað sum liggur aftanfyrir greinina og kemur fram viðhvørt er, at eg havi verið við at gjørt ein fólkafund, tosað har og verið við at handa lógmanni okkara eitt skriv.

Nógv er ikki at siga til hetta, tilfisk skivingin deitur niður á blaðið sjálvt, men eg skal takka fyrir, at blaðið er batnað hetta árið, hessa ferð tekur tað ikki so grovan til.

Blaðið sigur onki um sjálvan fundin t. d. at luttøkna var óvantað stór, ella hvat eg segði í míni stuttu røðu. Skriv-ið, sum vit handaðu lógmanni verður heldur ikki prentað. Men illgitingar um Føroya Fólkaháskúla. Alvaratos, hóskaar tilfisk skiving í 1973?

Eg skal búgva í íbúðini á Háskúlanum, tað er neyðugt fyrir skúlan, heldur blaðið so, at eg onga hugsan kann hava og ikki skal alment fáa loyvi til at bera hana fram, av hesi orsök. Havi eg ikki loyvi til at arbeiða við tí, sum eg haldi er rætt inni í hesi íbúð?

Ella illgiting blaðið, at eg blandi hetta saman við mitt arbeiði á Háskúlanum, og tað sum Háskúlan er?

Nú eru øll samd um, at Simun og Rasmus gjørdur eitt stórt arbeiði, men so hevur ikki altíð verið. Longu tá skúlin var í Føgrulið mátti teir steva einum lógtingsmanni, fyrir hansara grovu skuldsæting móti skúlanum. Hann tapti. Í tjugunum sýtti ein meiriluti av lógtinginum at geva skúlanum viðmæli, so hann kundi fáa ríkisstundning, og teir skótu, tað sum lógtingið lat niður, so at skúlin var við at støða figgjaliga, men tá tók tað færoyska fólkíð til sín. Í árinum 27 til 29 vóru 6000,00 kr. savnaðar saman og givið skúlanum. Hvi var hesin ágangur móti skúlanum? Ti at háskúlamennirnir høvdu eina hugsan, um tað sum fór fram í samfelagnum og segði tað, virkaði fyrir henni. Hetta gjørdur teir, hóast teir fingi ein meiriluta av politikkarum ímóti sær.

Loyvi mær at taka nøkur brot úr bókini Føroya Fólkaháskúli 1899—1949.

Martin Joensen, høvundur og fyrrverandi blaðstjóri á SOSIALURIN, skrivur:

Nú hava vit fingið examiúskúlar og serskúlar, sum búgva skulu næmingar til eitt serligt starv. Háskúlin hevur ikki slíkt mál. Hann skal geva — og hevur eisini givið — næmingum sínum kunneleika og duguleika í vanligum skúlagreinum. Men tað er langt ifrá hovuðsuppgávan

hans. Hann skal, sum hann var fyrr, vera vekingarskúlin. Hann skal vera ein glóð, ein heilagur brandur í landinum, har neistin verður kveiktur í ungdomsins sál, neistin sum ikki kólnar aftur. Lærdómur og vitan, sum birta liv og fløva kunnu frá sær, eru meiri verd enn nakað annað tær verður givið.

Fosturlandshugsjónin er ikki mál, sum komið verður til, og so kannst tú sleppa. Tað er mál, sum altíð, eins og onnur stórmál, kann verða sett fram fyrir ein ungdom. Fólk og tjóðir kunnu missa ábyrgdarkensluna, og alskinn fyrir landi og fólk, og tá er deyðin í durumum, um tey ikki verða vakt aftur!

I somu bók skrivur P. M. Dam:

Veking er megnarorðið, ið eigur hina spreingjandi, útloysandi og skapandi megin. — Megina, ið er livstreyst fyrir hvørja tjóð, serliga tað litlu.

Tann unglingi, ið ikki hevur verið fyrir tí at kenna hjá skelvandí bivið fara sær út í æðrar og sálarstreingir, tá ið teir stóru spurningarnir — problemini — dragast fram úr loynuni — hann er settur uttanfyri tað sælugavandi í andsheiminum.

Háskúlin í Norðurlondum hevur verið ein tilfisk vekingarmiðdepil.

Allir hugsandi Føroyingar, bæði teir, ið hava verið, og teir, ið ikki hava verið á háskúla Føroya fólks, megu ása, at hann ikki hevur staðið aftanfyrir aðrar háskúlar sum vekingarmiðstöð.

Føroya Fólkaháskúli hevur av sonnum verið færoyinsum ein andaligur vekingarmiðdepil — tað gættur ikki!

At enda skal eg svara einum spurningi til mín sjálvan, hann er: »Er hann ein av oddamönnum fyrir eini ópolitiskari fylking ella organiseraðari andstöðu móti landsstýrinum?»

Eg skal fegin endurtaka tað einaferð enn: Fólkafylkingin er ópolitisk, og minna á, at lógmaður og landsstýrismenn eru ikki bert umboð fyrir nakrar bólkur av fólkinum, men fyrir allar færoyingar.

Tað sum eg luttók í, er ein rettur, sum er tryggaður í grundlógini.

Eg biði lesararnar mikið orsaka, at hesi týðningarmarku mál verða avskenplað, tað hevði verið ólúka meiri áhugavert at skriva um sjálvi málini.

Eg loyvi mær at enda at senda eitt litíð brot av tí, sum eg segði á Vaglinum. Eg hevði skrivað tað niður, men tosaði eftir minninum (las tað ikki upp):

»Men hvat hevur so Fólkafylkingin við alt hetta at gera. Við fiskimarksmálið. Er hon nú ikki bara vörðin eitt amboð hjá tjóðveldisflokkinum, fólkaflokkinum og framburðsflokkinum? NEI.

Hon er líka óheft av partapolitikki nú sum altíð.

Hetta mál, sum vit nú eru samlað um, hevur allarstørsta týðning júst fyrir Fólkafylkingina móti EEC. Ti fólkafylkingin metir hetta sum eina tillaging av allar størsta, sjónskasta og grovasta slag. Hetta er jú at beina tað tvørliga fiskimarkið av vegnum, so vit leitari glíða inn í EEC.

Hvør veit ikki, at júst fiskimarksmálið er tann størsti meinbogi fyrir, at Føroyar gerast limir í EEC.

At enda fari eg at loyva mær at heita á blaðið, um at skriva tað um EEC, sum blaðið ið veit, og hvussu tað gongst hjá dömum, nú teir eru komnir inni EEC. Eru arbeiðararnir nøgdir. Eru búnaðarmenn nøgdir ið víð sína stöðu?

Tað hevði lætt um arbeiðið hjá Fólkafylkingini, høvdu blóðini viðgjørt EEC-málið bara eitt litíð sindur.

Steinbjørn B. Jacobsen.

Sum tað hóskaar teimum

Harra blaðstjóri!

Eg teljist ikki millum teirra sum taka undir við fiskimarkspolitikki íslendinga — bróðratjóð okkara fyrir vestan. Eg dugi ikki at siggja, at vit færoyingar fáa nakran fyrimun við hesum politikki. Tvørturíð.

Tá menn tosa um dýrastu livsmál tjóðarinnar, so eru hesi eftir míni meting rættir til at veidda á so nógvum ymskum leiðum sum møguligt. Innistongdir á einum nærri avmarkaðum oki, kunna vit verða um ein háls áðrenn vit vita av, hetta veit eingin betur enn vit fiskimenn. Hvussu mangan hava vit ikki upplivað fiskaloyvi í Gronlandi? Og hvat hava vit so gjørt? Vit hava roynt aðrar leiðir, vit hava ongantíð verið bundnir av at veidda á einum ávisum oki. Vit hava eisini verið úti fyrir tí sama eystanfyrir og eisini her við Føroyar, men tað sum hvørja einasta ferð hevur bjargað okkum intøkuna, er rætturin til at royna aðrar leiðir, tí vil eg siga, at hesin útflytingarpolitikkur fyrir okkara viðkomandi hevur eitt einasta endamál, tað er at binda haft um egnu bein okkara.

Men tað sum fekk meg at taka til pennin var hetta. Al-tjóða dómstóllurin í Haag gjørdi í summar úrskurð í tætruni millum Ísland og Bretland. Dómstóllurin gav ikki Íslandi viðhald. Hvat søgdu menn her

P.S. Eg loyvi mær at viðleggja mótmælisskrivið, sum var handa lógmanni.

Mótmælið

Fólkafundur á Vaglinum í kvöld mótmælir, at lógmaður fer til Danmarkar at fyrrreika tingingar við Bretland um fiskirættindi undir Føroyum.

Nýliga hevur ein stórir meiriluti av limalondunum (tað vóru 102 atkvøður fyrir eingin ímóti, meðan 22 limalond ikki greiddu atkvøðu) í ST greitt atkvøðu fyrir, at hvørt land av eintænum hevur rætt til at seta fiskimarkið við strendur sínar.

Vit mótmæla, at lógmaður nú fyrrreikar tingingar við lond, sum við hóttanum og valdspolitikki royna at taka hesu sjálvsögdu rættindi frá okkum.

D. P. Danielsen, fundarsti.

Tórshavn, 12.1. -73.

Tú skal siga og skriva

Tú skal siga og skriva sova kann tú altíð tað tú kennur er rætt tað sum tú ferð eftir ferð hevur hoyrt fólkíð siga ella kent at tey eisini kendu innast inni sum rætt men vóru óviltillatin til at gera vart við seg tú skal siga og skriva tað sum eisini hinu innast inni lata liggja í hørðum skali og krypla tað men tað er har kanska lat teir bara loypa á teg teir loypa ikki á tað tú hevur borið fram men á teg, títt starv o.s.f. hitt, ið tú hevur vist á kroyra teir øsku á sum vandrindurin tekur og teir lempa og lempa ofta gamlir og troystir og fólkíð sær teir undrandi spyr tað hví ómaka teir seg so nóg hví vilja teir grava tað ið eisini tey halda er rætt undir í sand og øsku og fleiri og fleiri skilja tað.

Steinbjørn B. Jacobsen.

(Skrivað síðsta ár)

á landi, tey sokallaðu landastrokini, jú. Al-tjóðadómstóllurin í Haag hevði als onga heimild til at døma í hesum máli. Men nú hevur ST í eini sokallaðari yvirlysing givið Íslandi viðhald, hvat siga menn nú, jú ST hevur sagt, at so eigur at verða og hesum eiga vit at gera eftir. Hvi siga ein al-tjóða stovn onga heimild at hava, og seinni fagna avgerðini hjá einum øðrum al-tjóða stovni? Man tað ikki vera tí, at tað hóskaar teimum best?

Fiskimaður.

* * *

VIÐMERKING:

»Er tað uppgávan hjá Fylkingini?«

Soleiðis eitur lesarabrev, ið stóð í seinasta SOSIALI. Brevskrivarin vil vera við, at fylkingin móti EEC er partapolitisk. Hetta hevur hann misstilt — tað er ikki beint. Endamálið er at virka fyrir upplýsing um EEC og visa á, hvi vit eiga at standa uttan fyrir henda »felagsskape«.

Hendan landsumfatandi fylking hevur limir úr øllum stettum — og úr øllum bygdom. Eisini eru limir úr øllum flokkum — ívasamt man tó vera, um tey eru mong, ið koma úr sambandsflokkinum, men tann flokkurin hevur jú eisini eina tolliliga greiða stöðu til EEC: at vit eiga at fara inn. (tann greiða stödan er alla æru verð, men hvi teir so mæla til, at biðitíðin skal nýtast fult út, er heldur torskilt).

Fylkingin telur um 500 skrásettar limir og er sostatt sera væl umboað í fólkinum — og ikki, sum Amtstidende vil vera við, ein »sekte«.

Brevskrivarin skal vita, at fylkingin telur fleiri javnaðarmenn — eisini menn, ið eru

týðandi limir í flokkinum. Erlendur Patursson er eisini limur — og fleiri aðrir tjóðveldismenn.

»Henda fylking hevur sagt, at hon stríðist fyrir færoyskum áhugamálum, sigur brevskrivarin. Ja, tað er satt. Vit vita, at biðitíðin kann vera vandamikil — hon kann nýtast at tillaga í — og kann eisini koma at virka soleiðis, sjálvt um ongin miðvís tillagingarætlan liggur aftan fyrir. Í staðin eigur hon at verða nýtt til at finna aðra gongda leið, so vit kunnu standa uttanfyri. Vit vita eisini, at tillagingin gongur í stillum, spakuliga smá fet, sum ongin heldur hava týðning ella við málið at gera.

Fylkingin metti, at ein partur av orðinum lógmanns í Keypmannahavn var lið í tillagingini. Ti varð lýst við mótmælissundi á Vaglinum. Hóast illa varð lýst og tí fleiri ikki vistu av fundinum, mótti so stór mannangvegja, sum sjáldan sest á tilfisk fundum. Hvi fylkingin skal vera »í luma« av tí at Erlendur Patursson millum aðrar helt røðu, er ilt at skilja — og sjálvandi tað reina tvælt. Alt »gekk siðiliga fyrir seg — eitt skriv varð handað lógmanni.

Fylkingin metti ikki, at andstýggiliga lýsingin hjá Ova Mikkelsen var hennara sak. (SOSIALURIN og Framin víðgjørdur hana sera væl og rætt).

Bárður Jacobsen

Prøver og tarvekatalog sendes ved modt. af frankert svarkort (90 ore)

Fabrikant J. Nørgaard
Bredgade 83 - 7441 Bording - Tlf. 06-861219